

Notat – nr. 1/2024

Paul Bjerke og Lars J. Halvorsen

Innholdsanalyse av INyheter

Utgivelsesåret 2023

Forfatter	Paul Bjerke og Lars J. Halvorsen
Ansvarleg utgjevar	Høgskulen i Volda
ISSN	1891-5973
Sats	Forfattar
Distribusjon	http://www.hivolda.no/

Innholdsanalyse av INyheter. Utgivelsesåret 2023.

© Forfattar/Høgskulen i Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfattar/Høgskulen i Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjing berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

Om notatserien

Ulike slag publikasjonar av mindre omfang, t.d. forprosjektnotat, papers, artikkelutkast o.a. Eit hovudføre mål med serien er å stimulere til publisering og fagleg debatt i miljøet. Kvar forfattar er ansvarleg for sitt arbeid, og dekan skal vere orientert om utgjevinga på førehand. Manus må vere gjennomarbeidd med omsyn til språk og struktur.

Forord

Rapporten *Innholdsanalyse av INyheter. Utgivelsesåret 2023* er basert på et oppdrag for Medietilsynet. Hensikten med undersøkelsen har vært å vurdere innholdet i *INyheter* opp mot kravene i § 1, 3 og 5, særlig punkt i) og b) i *Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier*.

Våre kontaktpersoner ved Medietilsynet har vært Heidi Schau-Hvatum og Kristin Aker. Vi vil rette en stor takk for et interessant oppdrag og godt samarbeid!

Deler av rapporten, blant annet beskrivelser og diskusjoner om pressestøttens bakgrunn og beskrivelse av hvordan noen av variablene er konstruert, er gjenbruk av tekst fra tidligere rapporter HVO har laget for Medietilsynet.

Paul Bjerke

Prosjektleder

Volda, 26. august 2024

Innhold

1. Innledning.....	5
2. Om undersøkelsen og datamaterialet	9
3. Er iNyheter en «avis»?.....	11
3.1 Om iNyheter	11
3.2 Demokratisk relevans og dagsaktualitet.....	12
4 Sjangersammensetning og egenproduksjon	14
4.1 Sjangersammensetning	14
4.2 Kildebruk og egenproduksjon.....	14
5. Arbeider iNyheter etter alminnelig aksepterte profesjonsetiske standarder?	21
5.2 Sitering og kreditering - bransjepraksis.....	21
5.2.1 Intern debatt i 2015	22
5.2.2 Fengselspodden vs. BodøNU 2023	25
5.3 Sitering og kreditering - iNyheter	27
5.3.1 Mangel på kreditering av iNyheters kilde:	28
5.3.2 Ordrett avskrift med kreditering.....	30
5.3.3 Avskrift av andre medier der det siterte mediets kilder framstår som iNyheters ...	36
5.3.4 Mye kopiering, men lite kreditering	37
5.3.5 Utydelig kreditering	38
5.3.6 Ordrett gjengivelse av pressemeldingmed redaksjonell byline.....	39
5.4 Oppsummering	39
6. Konklusjon	40
Referanser.....	41
Tabell 1. iNyheter og 13 nasjonale mottakere av produksjonstilskudd	11
Tabell 2. iNyheter. Fordeling etter stofftype. N=120.	14
Tabell 3. Kildebruk i INyheter og 13 nasjonale mottakere av produksjonstilskudd.	17

1. Innledning

Utgangspunktet for denne undersøkelsen er at Medietilsynet har mottatt en søknad om produksjonstilskudd for nyhets- og aktualitetsmedier for *iNyheter*.

Som et ledd i saksbehandlingen av denne søknaden har Medietilsynet gitt Høgskulen i Volda i oppdrag å gjøre en innholdsanalyse av et utvalg artikler publisert i 2023 for å vurdere publikasjonens innhold sett opp mot kravene i paragraf 1 *Formål*, 3 *Definisjoner* og 5 *Hvem som kan få tilskudd* i Forskriften om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier.¹

I § 5 fremgår det blant annet at: nyhets- og aktualitetsmedier kan få tilskudd når de

- a. har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten.
- b. har nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt som utgjør majoriteten av mediets samlede redaksjonelle innhold gjennom et kalenderår.
- h. publiserer minst fem egenproduserte redaksjonelle saker per uke i minimum 48 av årets uker.
- i. publiserer minst 480 egenproduserte redaksjonelle saker per år.

Kravene er kumulative, det vil si at hvert enkelt må være oppfylt. Rettsgrunnlaget er i tillegg til forskrift og forarbeider, Medieklagenemndas vurderinger og tidligere saksbehandlingspraksis.

Forskriften trådte i kraft fra 1. januar 2023 og erstatter tilsvarende forskrift fra 2014. Vi vil begynne med å se nærmere på hva innføringen av ny forskrift innebærer for saksbehandlingen og hvilken status tidligere forvaltningspraksis har for saksbehandlingen.

Vi vurderer at punktene som er oppgitt ovenfor, i praksis erstatter §2. *Generelle vilkår*², punkt a. og b. i forskriften av 2014, som uttrykte:

Det kan etter forskriften gis tilskudd til medier som:

- a) har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Tilskudd gis ikke til medium som har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring. Tilskudd gis heller

¹ https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2022-12-08-2117/KAPITTEL_2#KAPITTEL_2

² <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2018-06-26-1033>

ikke til medium som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.

- b) Inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Tilskudd gis ikke til medium som inneholder en overvekt av annonser. Tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn.

Vi ser at første setningen i punkt §3 punkt a. er identisk med §5 punkt a. i den nye forskriften. Det som er tatt ut er de negative avgrensningene i både a. og b. I punkt a. avgrenses støtte mot gruppekommunikasjonsmedier, mens de negative formuleringene i punkt b. avgrenser adgang til produksjonstilskudd mot nisjemedier med hensyn til tema og ideologi.

En viktig endring fra forskriften av 2014, er innføring av den nye kategorien «nasjonale nisjemedier», der det stilles lavere krav til tematisk bredde. *INyheter* har søkt om tilskudd som «nasjonalt nisjemedium» og disse har unntak fra punkt 5c i forskriften. Det heter likevel at slike medier «har et bredt innhold om politikk, økonomi eller samfunnsliv, men er smalere i sin innholdsprofil enn øvrige nyhets- og aktualitetsmedier».

Forvaltningspraksisen fram til 2022 viser at de negative formuleringene i punkt b. ikke har blitt håndhevet bokstavelig. Nisjeavisen *Fiskeribladet* har mottatt støtte hele perioden, mens *Medier24* har mottatt støtte siden 2020. Aviser med religiøse/ideologiske vinklinger, slik som *Dagen, Norge IDAG* og *Klassekampen* har også mottatt støtte både før og etter 2014. Det er rimelig å forstå fjerningen av de negative formuleringene i punkt b. som en villet kalibrering av forskrift til rådende praksis.

Dette gjelder også de to punktene §5 i. og j. Fram til 2016 var produksjonstilskuddet innrettet mot nyhetsrapporterende, høyfrekvente aviser (med unntak for lokale ukeaviser). I 2016 ble ukeavisene flyttet over i ordningen for produksjonstilskudd, uten at forskriften ble endret.

Dermed ble forvaltningspraksis også endret til at *både* nyhetsrapporterende, høyfrekvente utgivelser og nyhetskommenterende, lavfrekvente ukeaviser var støtteverdige. Som en følge av denne endringen har lavfrekvente utgivelser som *Dag og Tid, Subjekt* og *Minerva* fått innvilget produksjonstilskudd. Punktene i. og j. er altså en konkretisering av den nedre grensen for utgivelsesfrekvens.

Vi vurderer at forvaltningspraksisen til og med 2022 i stor grad ligger fast, og at tidligere vurderinger fra Medieklagenemnda og forvaltningen i lignende saker kan danne presedens for behandling av søknader også etter 1. januar 2023.

Medieklagenemndas begrunnelse for avslaget på søknaden fra *Dagbladet Pluss* i 2021, viser at betegnelsen nyhets- og aktualitetsmedier er en plattformnøytral betegnelse for «avis», og at det fremdeles er et vilkår for støtte at utgivelsen er en «avis».³ Å være en avis innebærer to krav. Utgivelsen må publisere stoff av demokratisk relevans, og den må ha en hovedvekt av nyheter i funksjonell forstand, altså stoff om noenlunde samtidige hendelser.

I sin uttalelse presiserte Medieklagenemnda videre at vurderingen bør gjøres i to steg. Først må det slås fast om søkerens publikasjon tilfredsstillende kravet i punkt 5 a) i forskriften om å ha «som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten».

Her må det først vurderes om publikasjonen er en «avis». Her vil vi vurdere *iNyheter* opp mot forskriftens punkter 5 b, i og j. Å undersøke den tematiske dekingen for å vurdere om stoffet i overveiende grad er av demokratisk og offentlig interesse inngår ikke i oppdraget. Fra vår gjennomgang sitter vi likevel med et klart inntrykk av at innholdet i *iNyheter* er demokratisk relevant og har *allmennheten* som målgruppe (se kapittel 3). § 5 i og j vurderes i kapittel 4.

Dernest må det vurderes om publikasjonens innhold er et resultat av journalistisk arbeid slik det vanligvis forstås. Dette krever en analyse av om *iNyheters* arbeidsmetoder er *journalistiske*. Dette undersøkes i kapittel 5.

I Regjeringens høringsnotat i forbindelse med omlegging til en plattformnøytral støtteordning i 2014 gis det uttrykk for at formålet med produksjonsstøtten er å sikre «nyhetsproduksjon og -utgivelse på et profesjonelt nivå». Dette var formuleringer som også fant veien til formålsbestemmelsen i forskriften § 1 andre ledd, hvor det framheves at produksjonstilskuddet «... skal stimulere til et mangfold av nyhets- og aktualitetsmedier karakterisert av høy kvalitet og uavhengig journalistikk». Slik Medieklagenemnda forstår dette vilkåret, er «dette en måte å avgrense mot de ikke-redaksjonelle mediene (for eksempel

³ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

sosiale medier) som har vokst fram i informasjonssamfunnet».⁴ Praksis har vært å ikke vurdere det enkelte mediums kvalitet i seg selv, men å vurdere om det oppfyller profesjonelle journalistiske minstestandarder. Medietilsynet har tidligere gitt avslag på søknader fra *Resett* med begrunnelse i at de ikke gjorde dette.⁵

Vi vil derfor gjøre en vurdering av det redaksjonelle innholdet opp mot bransjepraksis, slik den blant annet framkommer i rettssaken mellom to journaliststudenter og nettavisa *BodøNU*.

⁴ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

⁵ <https://www.medietilsynet.no/nyheter/nyhetsarkiv/aktuelt-2022/sju-nye-aviser-far-produksjonstilskudd/>

2. Om undersøkelsen og datamaterialet

Undersøkelsen omfatter en strukturert innholdsanalyse av et utvalg på 120 artikler fra *iNyheter* i 2023 og en kvalitativ analyse av 32 artikler. Den strukturerte innholdsanalysen brukes først og fremst til å undersøke om *iNyheter* har publisert et tilstrekkelig omfang av egenprodusert stoff. Den kvalitative undersøkelsen har hovedfokus på redaksjonens journalistiske profesjonsetiske praksiser.

Den strukturerte innholdsanalysen er basert på et tilfeldig trukket utvalg på 120 av de 6167 artiklene som er oversendt Medietilsynet som en del av saksgrunnlaget ifm. søknaden. Dette tilsvarer antallet artikler som utgis i løpet av en uke (118). I innholdsanalysene har vi benyttet et kodeskjema som er utviklet for denne typer analyser og som er benyttet på andre søkere om produksjonstilskudd. Vi har benyttet data fra innholdsanalyser av andre medier som et komparasjonsgrunnlag. Disse dataene er produsert i forbindelse med innholdsanalyser av andre medier det er søkt produksjonstilskudd for, og analyser av andre mediers sjangerspredning, tematiske sammensetning, kildebruk, utgivelsesfrekvens og omfang av egenprodusert stoff på oppdrag fra Medietilsynet i perioden 2020-2024 (Halvorsen, Bjerke og Aker 2023, Halvorsen og Bjerke 2023). Størrelsen på utvalget fra *iNyheter* 2023 er tilstrekkelig til å gjøre funn med 10 prosent signifikansnivå og en akseptabel feilmargin til bruk i saksbehandling.

I kvantitative innholdsanalyser konstrueres data ved at man registrerer informasjon om hver artikkel i form av forhåndsbestemte variabler (for eksempel artikkelens form) etter et forhåndsdefinert sett av verdier/kategorier (for eksempel 'nyhet og reportasjestoff', 'leder/kommentar' osv.). Et viktig verktøy i registreringen av materialet er en kodebok, der man definerer variablene, verdiene og tilhørende tallverdier for hver verdi. Til kodingen har vi benyttet et elektronisk datainnsamlingsprogram, der vi har lagt inn kodene på forhånd. Teknisk sett gjennomføres en innholdsregistrering på samme vis som utfylling av et spørreskjema. For hver artikkel registreres det informasjon på et sett «spørsmål» etter forhåndsdefinerte «svarkategorier».

Utformingen av spørsmålene og svarkategoriene i kodeskjemaet er avgjørende for kvaliteten på datamaterialet (Østby m.fl. 2013, s.212). Usikkerhet i fortolkningen av kodeskjemaet representerer en betydelig feilkilde. Målet er å utvikle spørsmål og svarkategorier som lar seg entydig definere, slik at datamaterialet skal holde en tilstrekkelig høy troverdighet. Begge

forskerne som har utarbeidet denne rapporten har omfattende erfaring med denne typen undersøkelser generelt og også med koding etter variablene som benyttes i analysen.

3. Er iNyheter en «avis»?

3.1 Om iNyheter

iNyheter ble lansert 24. august 2022 av redaktør, styreleder og hovedeier Helge Lurås. I følge Proff.no eier Lurås 56 prosent av aksjene i utgiverselskapet iNyheter AS som i 2023 hadde en omsetning på 1,9 millioner kroner og gikk med et mindre underskudd.⁶ Lurås var tidligere redaktør av *Resett*, og etter at denne publikasjonen gikk konkurs mot slutten av 2022 overtok Lurås rettighetene til *Resett*.⁷ I tillegg til nettavisen publiserer *iNyheter* podcaster på sin nettside.

iNyheter søker nå om pressestøtte, basert på utgivelsene i 2023. Ifølge oversikten som er oversendt Medietilsynet i samband med søknaden, publiserte man 6167 artikler i 2023. Slik sett framstår *iNyheter* som en forholdsvis høyfrekvent, meningsbærende avis. I tabellen nedenfor er *iNyheter* plassert sammen med 13 riksdekkende medier som i dag mottar produksjonstilskudd.

Tabell 1. iNyheter og 13 nasjonale mottakere av produksjonstilskudd

	Bakgrunn	Type	Perspektiv/bevegelse	Artikler per uke
iNyheter	Nettavis	Riksdekkende meningsbærende		118
Dagsavisen	Dagsavis	Riksdekkende meningsbærende	Sosialdemokratisk	473
Vårt land	Dagsavis	Riksdekkende meningsbærende	Kristen, moderat	200
Nasjonen	Dagsavis	Riksdekkende meningsbærende	Landbruk, distrikt	134
Dagen	Dagsavis	Riksdekkende meningsbærende	Kristen, konservativ	130
Klassekampen	Dagsavis	Riksdekkende meningsbærende	Sosialistisk	344
Norge i Dag	Ukeavis, utvidet til fådagersavis	Riksdekkende meningsbærende	Kristen, konservativ	71
Document	Nettavis	Riksdekkende meningsbærende	Konservativ, globalisme- og innvandringskritisk	197
Morgenbladet	Ukeavis, utvidet til fådagersavis	Kultur og kommentar	Bredt	52
Dag og Tid	Ukeavis	Kultur og kommentar	Bredt/ nynorsk	55
Minerva	Kulturtidsskrift, endret til ukeavis	Kultur og kommentar	Borgerlig	22
Subjekt	Kulturtidsskrift, endret til lavfrekvent nettavis	Bransjeavis	Liberal	51
Fiskeribladet	Dagsavis	Bransjeavis	Bredt	62
Medier24	Fådagersavis, nettavis	Bransjeavis	Bredt	64

⁶ <https://proff.no/selskap/inyheter-as/bekkestua/forlag/IFDH1GL00FH>

⁷ <https://www.m24.no/helge-luras-har-kjopt-resettno/564702>

3.2 Demokratisk relevans og dagsaktualitet

Ifølge utredningen *Mål og midler i pressepolitikken* (NOU 1992:14), er pressepolitikken et «middel i bestrebelsene for å sikre samfunnet og dets enkelte medlem det informasjonstilfang som anses nødvendig for at et aktivt og levende demokrati skal kunne fungere» (NOU 1992:14, side 11). Denne grunnleggende forståelsen er opprettholdt av blant annet Mediemangfoldsutvalget (NOU 2017:7) og de to ytringsfrihetskommisjonene (NOU 1999:27; NOU 2022:9).

Samme forståelse ble videreført i Kulturdepartementets høringsnotat om ny forskrift i 2022. Her skriver KD at

Departementet peker på at produksjonstilskuddsordningen har som formål å bidra til at innbyggerne holdes bredt orientert om samtidige og offentlig relevante hendelser og utviklingstrekk, slik at de kan orientere seg i samfunnet og bli bedre skikket til å delta i offentligheten og demokratiet. For å være tilskuddsberettiget må publikasjonen derfor ha en tilstrekkelig andel innhold som både er dagsaktuelt og samfunnsrelevant. Med dagsaktuelt menes innhold om pågående saker og hendelser, eller innhold som opplyser leserne om forhold som ikke er kjent fra før. Med samfunnsrelevant innhold mener departementet demokratiske eller politisk relevante temaer, det vil si temaer som er egnet til å holde den generelle borger kontinuerlig og bredt orientert om saker innenfor politikk og samfunn, herunder næringsliv og kultur. I tillegg til disse samfunnsrelevante temaområdene omfattes stoff av vesentlighet som angår samfunnet som et fellesskap, jf. nyhetsverdiene i journalistikken. Dette er innhold som omhandler naturhendelser og ulykker, forbrytelser, folkeliv og planlagte begivenheter av allmenn interesse. Samfunnsrelevant innhold og debatt skal avgrenses mot underholdnings-, livsstils- og forbrukerstoff som er rettet mot leseren som privatperson, da dette ikke regnes som relevant for demokratiet og allmenheten.⁸

Det stilles altså to typer funksjonskriterier for at stoff skal være støtteverdig.

- Det må være «dagsaktuelt» i den forstand at det tilfører kunnskap og innsikt i noenlunde samtidige hendelser.
- Det må være av demokratisk relevans og/eller av offentlighetens interesse.

Medienes innhold med hensyn til det første funksjonskriteriet måles gjennom variabelen 'dagsaktualitet'. Variabelen er dikotom. En artikkel kan være 'dagsaktuell' eller 'tidløs'. Hovedoperasjonaliseringen av 'tidløs' om «artikkelen, eller det meste av den, like gjerne

⁸ <https://www.regjeringen.no/contentassets/80b1fac1bdaf49b5a27697929a9c15f6/horingsnotat-forskrift-om-produksjonstilskudd-for-nyhets-og-aktualitetsmedier-070422.pdf>, s. 14

kunne vært publisert på et annet tidspunkt», f.eks. for tre måneder eller ett år siden eller om et kvartal eller ett år. Hvis ikke den er ‘tidløs’ er den ‘dagsaktuell’. Vår analyse viser at *iNyheter* i overveiende grad publiserer dagsaktuelt stoff. Mer enn 90 prosent av artiklene i utvalget er dagsaktuelle.

Ifølge forskriftens paragraf, 5 punkt a. skal artiklene være rettet til allmennheten, ikke til en altfor avgrenset målgruppe. En slik formulering kan dels tolkes som et krav om at temaene som dekkes må ha en viss allmenn interesse, og dels som et krav om *på hvilken måte* det aktuelle teamet dekkes. For å være støtteverdig må publikasjonen være innrettet på et allment publikum, ikke bare på spesielt interesserte lesere. Det er også et krav om at stoffet skal dekke demokratisk relevante temaer eller temaer av offentlig interesse. Vi har ikke undersøkt dette systematisk, siden det ikke eksplisitt inngår i oppdraget, men vår gjennomgang viser tydelig at stoffet i *iNyheter* i all hovedsak har allmenn innretning og at temaene er demokratisk relevante. Podcastene dekker også nesten utelukkende demokratisk relevante temaer.

4 Sjangersammensetning og egenproduksjon

4.1 Sjangersammensetning

Ifølge oversikten som er oversendt Medietilsynet, publiserte *iNyheter* 6167 artikler i 2023.

Dette tilsvarer 118 artikler i uka. Ingen av artiklene er byråsaker.

Tabell 2. iNyheter. Fordeling etter stofftype. N=120.

	Prosentfordeling
Nyhet/nyhetsartikkel	91,7
Feature/reportasje	2,5
Egenprodusert Kommentar / leder / anmeldelse	2,5
Egenreklame	0,8
Kronikk debatt ekstern	2,5
Total	100

Publikasjonen inneholder i alt overveiende grad nyhetsstoff, men har også et innslag av featurstoff og meningsstoff. Filter nyheter og NETT.NO, har tidligere fått avslag på grunn av for lite debattstoff i sjangermiksen, men er nå kommet inn i ordningen etter å ha økt omfanget av slikt stoff. Sjangerspredningen til *iNyheter* skiller seg etter vårt skjønn ikke ut fra andre av dagens støttemottakere på en måte som skulle tilsi at § 5 b ikke er oppfylt.

4.2 Kildebruk og egenproduksjon

Ifølge forskriftens §5 er det et krav for å kvalifisere for støtte at mediet

- h) publiserer minst fem egenproduserte redaksjonelle saker per uke i minimum 48 av årets uker
- i) publiserer minst 480 egenproduserte redaksjonelle saker per år

Det er noe ulike syn innenfor bransjen på hva slags stoff som kan regnes som egenprodusert, men noe er man enig om. Byråstoff er allment ansett for å være ikke-egenprodusert.

Redaksjonelle kommentarer, anmeldelser og lignende regnes som egenproduserte. Det samme gjelder nyhets- og reportasjestoff som mediet finner frem til gjennom egen faktainnhenting.

Det er derimot ulike syn på statusen til det eksterne debattstoffet og sitatsaker. Noen medier, slik som de tradisjonelle ukeavisene, legger stort arbeid i eksterne bidrag, og anser dette som en viktig del av mediets redaksjonelle virksomhet. I tradisjonelle brede dagsaviser og lokalaviser betrakter man ikke eksterne kommentarer og leserinnlegg som egenproduserte. Her er man mer tilbøyelig til å betrakte bearbeidede sitatsaker som redaksjonell egenproduksjon.

I Kulturdepartementets høringsnotat av april 2022 i forbindelse med den nye forskriften, avgrenses egenproduksjon negativt på denne måten:

Departementet mener at det er hensiktsmessig med en negativ avgrensning av hva som utgjør en egenprodusert redaksjonell sak, slik at byråstoff, delt stoff produsert av andre redaksjoner, ren formidling av andres pressemeldinger, rene sitatsaker, og annen gjenbruk uten egen journalistisk bearbeiding av saker som er publisert i et annet medium først, faller utenfor⁹

Medieklagenemnda mener at en profesjonell kildebruk er et kriterium for å drive støtteverdig journalistikk. Det heter blant annet at det ligger «et krav om at mediet må innhente og bearbeide informasjon i tråd med journalistfaglige metoder og presseetiske prinsipper»:

Nemnda antar at det blant journalister finnes noen felles oppfatninger om hva som er god kildebruk, og det er disse felles oppfatningene som etter nemndas mening må utgjøre målestokken for vurderingen av kildebruk under vilkåret om hovedformål.¹⁰

Nemnda har nok rett i at det finnes noen felles oppfatninger om god kildebruk, men de er avgrenset til noen helt generelle og overordnede prinsipper som at journalistikk skal være basert på kilder og at disse kildene skal være transparente. De aller fleste journalister vil også mene at enkildejournalistikk ikke er bra, men samtidig er det svært mange tilfeller der en kilde er *tilstrekkelig* for formålet. Blant journalister vil det ellers være ulike oppfatninger om en rekke spørsmål, vektingen mellom muntlige og skriftlige kilder, i hvor stor grad en journalist kan bruke seg selv som kilde (observasjon). Det er også nokså mye uenighet om bruk av anonyme kilder i pressa og om hva som er akseptabel behandling av kilder i

⁹ [\[1\]](#)

^[1] <https://www.regjeringen.no/contentassets/80b1fac1bdaf49b5a27697929a9c15f6/horingsnotat-forskrift-om-produksjonstilskudd-for-nyhets-og-aktualitetsmedier-070422.pdf>, s. 21

¹⁰ <https://www.klagenemndssekretariatet.no/wp-content/uploads/2020/03/Klagenemndas-avgjorelse-sak-2020-243.pdf>

innsamlingsfasen. I en vurdering av kildebruken opp mot regelverket for produksjonstilskudd er det derfor nødvendig å bruke overordnede kategorier. Et utgangspunkt for en vurdering kan være journalistprofessor Sigurd Allerns «råd om kildebruk» i boka *Journalistikk og kildekritisk analyse* (2018) der han framhever at «hovedprinsippet i all journalistikk er å bruke åpne, identifiserbare kilder» og avslutter slik:

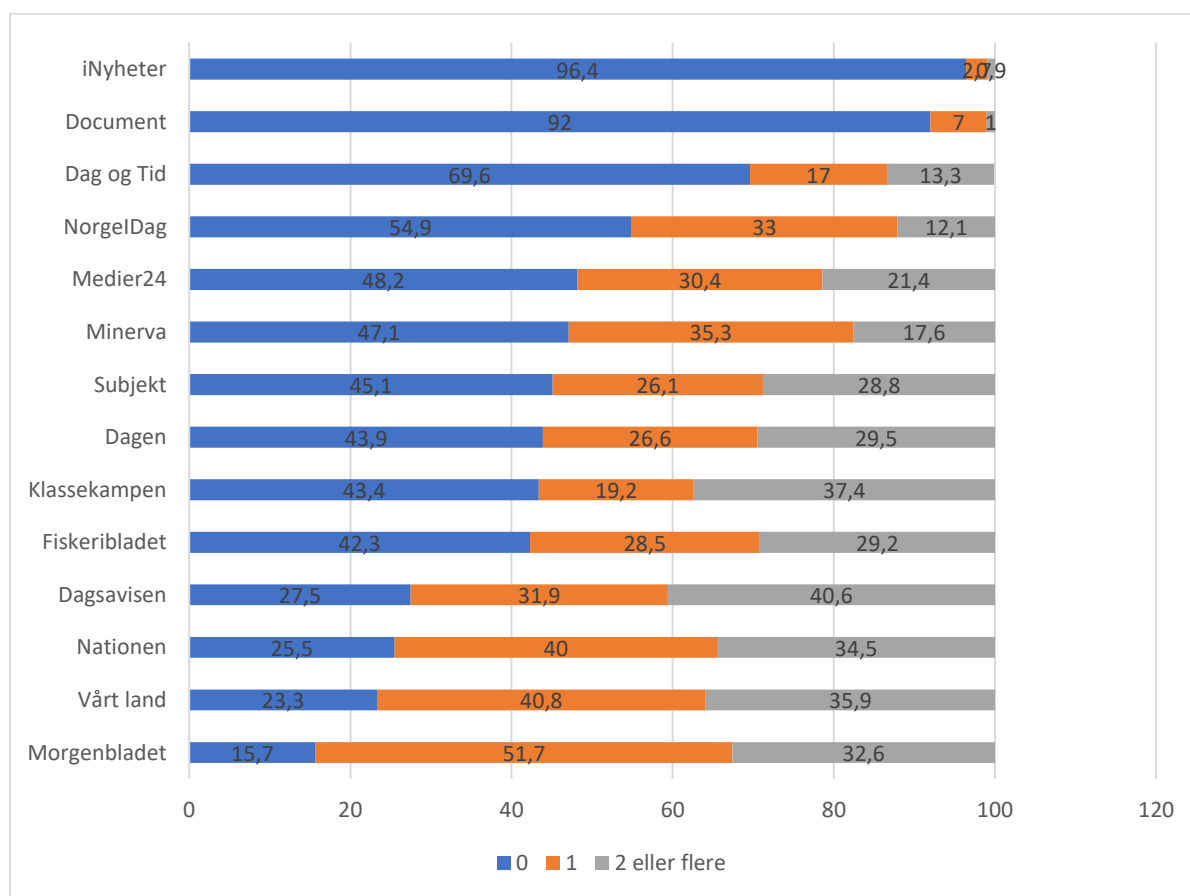
Journalistikkens innhold og kvalitet avhenger i praksis av kvaliteten på de kildene som brukes. Derfor er det også viktig at de *oppgis* når en tekst eller sending publiseres. Det gjelder ikke bare kilder som intervjues, men også bøker, artikler, mediemateriale og andre referanser som har betydning for resultatet.¹¹

Vi har på denne bakgrunn sett på noen viktige sider ved kildebruken i de 120 nyhetsartiklene (inklusive feature/portrett) i vårt utvalg. Hvis vi ser på kildebruk samlet sett, finner vi at det kun i fire artikler, tilsvarende 3,5 prosent av nyhets og reportasjeartiklene, ikke oppgis noen kilder overhodet.

Vi finner videre at *iNyheter* har en svært lav andel artikler med egne, muntlige kilder. Hvis vi kun tar for oss nyheter og feature finner vi at det benyttes muntlige kilder i totalt fire av artiklene i vårt utvalg, tilsvarende 3,5 prosent av nyhets- og reportasje-artiklene. Kun *en* artikkel oppgir flere enn en egenintervjuet kilde. *iNyheter* er altså kildebasert, men stoffet baserer seg i svært liten grad på egne intervjuer.

¹¹ Allern 2018, s. 268

Tabell 3. Kildebruk i INyheter og 13 nasjonale mottakere av produksjonstilskudd.

Selv om det er store variasjoner i bruken av muntlige kilder blant dagens mottakere av pressestøtte, viser figuren at *iNyheter*, sammen med *Document*, skiller seg ut klart ut med en langt lavere andel av artikler med egne muntlige kilder.

Document fikk i 2023 innvilget pressestøtte og publikasjonen representerer således et relevant sammenligningsgrunnlag. *Document* publiserte flere artikler i 2022 enn *iNyheter* gjorde i 2023, og hadde også en markant høyere andel artikler med muntlige kilder (8 mot 3,5 prosent). Våre anslag er at *Document* har om lag 600 artikler i året med muntlige kilder, altså i seg selv mer enn kravet til årlig egenproduksjon i forskriften. Tilsvarende anslag for *iNyheter* er av 206 artikler med egne synlige, muntlige kilder.

Sett opp mot kravet til egenproduksjon, vil redaksjonelt kommentarstoff og artikler med muntlige kilder i de fleste tilfeller regnes som egenproduserte. I vårt utvalg er det tre redaksjonelle kommentarartikler i tillegg til de fire intervjubaserte artiklene. Dette indikerer at *iNyheter* har om lag 360 artikler i året som kan betraktes som egenproduserte urt fra oppfatningene om dette i bransjen. Summen av saker som normalt betraktes som egenproduksjon, dvs. nyhetssaker med egne muntlige kilder og egne kommentarer er altså så

lav at det er usikkert om publikasjonen oppfyller forskriftens minstekrav om 480 artikler i året og minst fem i uka i 48 uker basert på disse artiklene. Til nå har ingen publikasjoner blitt tildelt pressestøtte hvis de ikke har nådd grensa på 480 egenproduserte basert på saker med muntlige kilder og egenproduserte kommentarer.

Her kan det derfor for første gang bli avgjørende hvordan man definerer egenproduksjon når det gjelder saker med bare skriftlige kilder. Vi har registrert *iNyheters* bruk av slike i nyhets- og reportasjestoffet. Vår kartlegging viser at hele 95 prosent av nyhetsartiklene viser eksplisitt til skriftlige kilder.

Den klart vanligste typen skriftlige kilder i *iNyheter* er andre medier. I tillegg forekommer referanser til litteratur og offentlig tilgjengelige dokumenter og informasjonssider på nett. Spørsmålet er derfor hvor mange av sakene med bare *skriftlige kilder* som bør betraktes som egenproduksjon jf. § 5 punkt h og i.

Kulturdepartementet har som nevnt valgt å avgrense egenproduksjon negativt. Det heter i høringsnotatet til forskriften at Departementet mener at det er hensiktsmessig med en negativ avgrensning av hva som utgjør en egenprodusert redaksjonell sak, slik at byråstoff, delt stoff produsert av andre redaksjoner, ren formidling av andres pressemeldinger, rene sitatsaker, og annen gjenbruk uten egen journalistisk bearbeiding av saker som er publisert i et annet medium først, faller utenfor.¹²

Nøkkelformuleringen synes å være «egen journalistisk bearbeiding», ikke at man benytter flere eller visse typer skriftlige kilder. En aktuell fortolkning er å knytte «journalistisk bearbeiding» til artikkelens «verkshøyde», slik begrepet brukes i opphavsrettsjussen (men ikke i Lov om opphavsrett som definerer åndsverk som «litterære eller kunstneriske verk av enhver art, som er uttrykk for original og individuell skapende åndsinnsetning».¹³ Dette kan være rimelig gitt at formålet med ordningen er «å fremme uavhengig journalistikk karakterisert av høy kvalitet». Med en slik fortolkning ville neppe noen av de svært mange sitatsakene i vårt utvalg kvalifisert som egenproduksjon. Trolig ville også en av de fire artiklene som *har* en muntlig kilde, men der 80 prosent av artikkelen er avskrift av NRK, falle utenfor.¹⁴

¹² <https://www.regjeringen.no/contentassets/80b1fac1bdaf49b5a27697929a9c15f6/horingsnotat-forskrift-om-produksjonstilskudd-for-nyhets-og-aktualitetsmedier-070422.pdf>, side 20

¹³ https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-40/KAPITTEL_1#KAPITTEL_1

¹⁴ HYPERLINK "https://inyheter.no/13/11/2023/foreslar-a-avvikle-eksamen/"<https://inyheter.no/13/11/2023/foreslar-a-avvikle-eksamen/>

Så langt har forvaltningen vært svært tilbakeholdne med å vurdere kvalitet i den enkelte publikasjon (se Bjerke & Halvorsen 2023, s. 219 - 220). En annen og mer «funksjonell» operasjonalisering av skillet mellom rene sitatsaker og saker med «egen journalistisk bearbeiding», kan være om sammenstillingen og omtalen av de skriftlige kildene bidrar med noe mer enn og utover den opprinnelige publiseringen eller publiseringene som danner kildegrunnlaget. I en slik operasjonalisering vil man trekke en grense mot artikler som bare utvider omfanget eller bringer inn noen flere opplysninger fra ulike kilder, men som ikke bidrar med noe nytt.

I analysen av *Document* utgivelsesåret 2022 (Halvorsen & Bjerke 2023), presenterte vi to eksempler på saker som ut fra en slik «funksjonell» logikk kanskje kan betraktes som egenproduksjon:

I artikkelen **Global oppvarming lar vente på seg: Massivt snøkaos i USA**¹⁵, benytter journalisten en nyhetssak fra *NTB-AFP*, sammen med referanser til siden *Miljøstatus* og *Finansavisen*, til å underbygge det journalisten oppfatter som svakt fundert klimapolitikk. Her skaper journalisten en «merverdi» ved å sette originalsakene sammen til en ny sak med et nytt funn/budskap.

Dette gjelder også i artikkelen **Vedum-regnestykke slaktes på alle hold: Nå også av SV**¹⁶. Her har journalisten benyttet artikler fra *NTB*, *VG* og *E24* som skriftlige kilder på ulike partier som er kritisk til Vedums beregninger, som sammen dokumenterer av Vedum og Regjeringen møter bred politisk motstand mot sin finanspolitikk.

Felles for de to sakene er at de neppe har «verkshøyde» i opphavsrettens forstand, men at bruker de skriftlige kildene til å lage en ny sak med en egen vinkling og konklusjon.

Ut fra denne logikken kan vi muligens kategorisere *iNyheter*-artikkelen **Nytt høringsforslag skaper mistenksomhet: «De vil bruke tvang for å få deg til å la asylsøkere bo i boligen din»** som egenproduksjon.¹⁷ Artikkelen tar utgangspunkt i lesere som har kontaktet redaksjonen og bedt den skrive om et høringsforslag fra Justis- og beredskapsdepartementet. Kildene er leserinnspillene (som representerer mistenksomheten som er skapt) og

¹⁵ <https://www.document.no/2022/01/04/global-oppvarming-lar-vente-pa-seg-massivt-snoekaos-i-usa/>

¹⁶ <https://www.document.no/2022/05/01/vedum-regnestykke-slaktes-pa-alle-hold-na-ogsaa-av-sv/>

¹⁷ <https://inyheter.no/31/10/2023/nytt-horingsforslag-skaper-mistenksomhet-de-vil-bruke-tvang-for-a-fa-deg-til-a-la-asylsokere-bo-i-boligen-din/>

høringsforslaget. Det nye i saken er at høringsforslaget etterlater mistenksomhet (blant *iNyheters* lesere) og at *iNyheter* vurderer at myndighetene ikke er forhindret fra, men trolig ikke kommer til, å innkvartere flyktninger hos privatpersoner med tvang.

Et eksempel på en artikkel som vi *ikke* vurderer som egenproduksjon etter et funksjonelt kriterium, selv om den bygger på flere skriftlige kilder, er **Ukrainsk krigshelt drept i Bakhmut**.¹⁸ De skriftlige kildene er president Zelenskys uttalelser på sin instagram-konto og uttalelser fra den ukrainske politikeren Oleksiy Gonsjarenko på twitter. Artikkelen får ikke frem noe nytt, men formidler innholdet i de to kildene som er at den avdøde Dmytro Kotsiubaylo døde i kamp og at han blir fremstilt som en god patriot.

Med en slik operasjonalisering finner vi kun tre artikler med bare skriftlige kilder og som kan betraktes som egenproduksjon. Det utgjør 2,5 prosent av utvalget. I et totalt utvalg på 6167 artikler, tilsvarer dette 154 artikler i året.

Ved en slik «funksjonell» kategorisering av egenproduksjon, anslår vi at det totale antallet egenproduserte artikler i *iNyheter* i 2023 var 514. Anslaget ligger så vidt over minimumskravet på 480 i året. *iNyheter* ligger her i et grenseland hvis vi tar signifikansnivået på 10 prosent og usikkerhetsmarginen med i betraktning. Av hensyn til arbeidsmengde har vi ikke undersøkt om det publiseres minst fem egenproduserte artikler hver, i minst 48 uker i 2023.

Som vi har vist, kan kravet til egenproduksjon også tolkes strengere enn i den funksjonelle operasjonaliseringen vi benyttet over. Uansett er det verdt å merke seg at mengden egenprodusert stoff i *iNyheter* er vesentlig lavere enn i noen annen riksdekkende publikasjon som i dag mottar produksjonstilskudd.

¹⁸ <https://inyheter.no/08/03/2023/ukrainsk-krigshelt-drept-i-bakhmut/>

5. Arbeider iNyheter etter alminnelig aksepterte profesjonsetiske standarder?

5.1 Bakgrunn

Både Medietilsynet og Medieklagenemnda har gjort det klart at et medium må forplikte seg på og følge presseetikken for å kvalifisere til å motta produksjonstilskudd (Bjerke og Halvorsen 2023: Brudd på presseetiske prinsipper var for eksempel en del av begrunnelsen da *Resett* fikk avslag på sin søknad i 2022:

Medietilsynet finner at det ikke er sannsynlig at Resett har en arbeidsprosess med innhenting og bearbeidelse av informasjon som er basert på journalistfaglige metoder og presseetiske prinsipper. I denne vurderingen er det blant annet lagt vekt på publikasjonens kildebruk, både med hensyn til praksis for å oppgi kilde og at publikasjonen i liten grad innhenter egne skriftlige kilder kombinert med en lav andel muntlige kilder. Videre legger Medietilsynet vekt på Resetts bruk av meningsendrende begreper i byråsaker som reiser spørsmål om publikasjonens praksis for et tydelig skille mellom fakta og meningsinnhold. (Sisert i Bjerke & Halvorsen 2023:190)

Medieklagenemnda har uttalt at «tilslutning til pressens selvdømmeordning trekker i retning av at vilkåret om hovedformål er oppfylt». *iNyheters* redaktør Helge Lurås har fått avslag på sin søknad om medlemskap i Norsk Redaktørforening, men *iNyheter* har ensidig tilsluttet seg pressens selvdømmeordning¹⁹

Forvaltningen må uansett ta selvstendig stilling til om *iNyheter.no* følger presseetikken i sin redaksjonelle praksis. Alle artikler i publikasjonen har redaksjonsmedlemmers byline (i noen få tilfeller «Redaksjonen»). På bakgrunn av stikkprøver av innholdet ba Medietilsynet om en nærmere undersøkelse av siterings- og krediteringspraksis i *iNyheter*.

5.2 Sitering og kreditering - bransjepraksis

Først må vi kartlegge bransjepraksis når det gjelder sitering og kreditering.

Utgangspunktet er at en journalistisk tekst normalt er vernet av opphavsretten. Det er ikke lov å kopiere den uten opphaverens godkjenning. Ifølge Jon Wessel-Aas (2013;89, sitert i Hovlid

¹⁹ Se f.eks. nederst på nettsida deres: <https://inyheter.no/>

2020:284) er tekster av mer enn bagatellmessig lengde å regne som opphavsbeskyttet materiale som er vernet etter Lov om opphavsrett til åndsverk. Men «det er selve teksten med den oppbygningen og formuleringen den har, som er vernet», skriver Hovlid (2020:285). Opplysninger, fakta eller enkeltuttalelser fra kilder er som sådan ikke vernet, I tillegg gir loven også en rett til å sitere. Det heter i paragraf 29 at «det er tillatt å sitere fra et offentliggjort verk i samsvar med god skikk og i den utstrekning formålet betinger». Spørsmålet er derfor når man går over streken fra lovlig sitering til ulovlig kopiering. Dette er både et presseetisk og et juridisk spørsmål.

5.2.1 Intern debatt i 2015

I 2015 brøt det ut en større debatt om siteringsregler, krediteringspraksis og plagiat i nyhetsmedier. Både Pressens Faglige Utvalg, Norsk Redaktørforening og Norsk Journalistlags jurist Ida Nyrod deltok i debatten. PFU fattet et prinsippvedtak der det het:

Pressens Faglige Utvalg understreker betydningen av en redelig og etterrettelig omgang med informasjon fra andre kilder. Vær Varsom-plakaten har flere punkter som skal sikre dette: Det er god presseskikk å oppgi kilden når opplysninger er hentet fra andre medier (4.4.), pressen skal gjengi meningsinnholdet i det som brukes av intervjuobjektets uttalelser og direkte sitater skal gjengis presist (3.7), videre er det pressens hovedregel å identifisere kilden for informasjon med mindre dette kommer i konflikt med kildevernet eller hensyn til tredjeperson (3.1).

Formidling av informasjon fra andre kilder i tråd med god presseskikk, skal sikre at *publikum selv* kan ettergå mediernes arbeid og kildekritikk. Pressens samfunnsoppgave bør være å legge til rette for slik utvidet kildekritisk vurdering for å bidra til en offentlig, opplyst samtale. En redelig sitering skal også sikre at det kommer tydelig frem hvor intervjuobjektet/ene opprinnelig ytret seg.

Pressens Faglige Utvalg vil understreke at mediernes troverdighet også forutsetter respekt for andre mediers og journalisters arbeid.²⁰

Norsk Redaktørforening laget et notat om sitering og kreditering der det blant annet het:

Begrepene sitering og kreditering brukes om hverandre. Mange bruker begrepet sitering og mener kreditering. For å si det enkelt: Å sitere er å gjengi, å kreditere er å fortelle hvem man gjengir. Noen krever en opprydding og mener PFU må ta grep. Men blant de problemstillinger slike saker reiser er det kun kravet til kreditering som er

²⁰ <https://presse.no/pfu/etiske-regler/prinsipputtalelser-fra-pfu/>

hjemlet i Vær Varsom-plakaten (punkt 4.4). De sakene vi her snakker om, handler først og fremst om juss - nærmere bestemt opphavsrett.

[...]

§ 22 i åndsverkloven er kort: «Det er tillatt å sitere fra et offentliggjort verk i samsvar med god skikk og i den utstrekning formålet betinger.»²¹

Det betyr at du kan sitere et utdrag fra et åndsverk når det er nødvendig for å sikre fri nyhetsformidling og fri debatt. Det kan være et utdrag fra en bok, nyhetsartikkel eller kronikk, en kort sekvens fra et musikkstykke eller en film, eller et utdrag fra innlegg på sosiale medier. Sitatretten forutsetter at teksten du siterer fra er offentliggjort.

Hvor langt kan et sitat være?

Et sitat defineres som «en ordrett gjentatt ytring» eller «et litterært eller kunstnerisk fragment». Dette må tolkes slik at sitater neppe kan være særlig lange. I faksimilesaken der Se og Hør gjenga en artikkel på 270 ord fra Dagbladet, uttalte Borgarting lagmannsrett²² følgende om lengden på sitatet: «Dette er forholdsvis kort til avisartikkel å være, men atskillig lengre enn det man vil kalle en notis - som vil være den type avistekst det særlig vil være aktuelt og legitimt å sitere i sin helhet.» Se og Hør ble dømt til å betale journalisten erstatning.

Hva er formålet?

Formålet med sitering står sentralt. I forarbeider og litteratur gis det uttrykk for at sitatretten vil være videst innenfor kjerneområdet for denne retten, som i kunstkritikk og samfunnsdiskusjon. Også samfunnsopplysende formål, som produksjon av dokumentarlitteratur og -film ligger nær kjerneformålet. Nyhetsformidling og aktuell debatt ligger i samme landskap. Retten til å parodierte et åndsverk trekkes også fram som eksempel på noe som ligger nær til samfunnskritikk og debatt. Beveger vi oss derimot over mot den kommersielle sektor vil sitatretten innsnevres betydelig, og det er flere eksempler på rettsavgjørelser i Norge og Norden for øvrig på at sitatrett er underkjent til bruk i reklame.

Derfor skal du kreditere

Både åndsverkloven og i Vær varsom-plakaten stilles det krav til kreditering ved sitat.

²¹ Loven er senere revidert og denne formuleringen står i dag i paragraf 29

²² <https://www.nored.no/Dokumentarkiv/Domsarkiv/Dommer-etter-aar/Dommer-1999-og-foer/IJ-nr-1994-02-Faksimilesaken-fotograf-og-journalist-mot-Se-og-Hoer-Borgarting-lmrett-1996-06-19>

I punkt 4.4 i Vær Varsom-plakaten heter det at «Det er god presseskikk å oppgi kilden når opplysninger er hentet fra andre medier». I [HYPERLINK](#) "http://lovdata.no/lov/1961-05-12-2/%C2%A722" åndsverklovens § 22²³ heter det at det er lov å sitere «i tråd med god skikk», og i [HYPERLINK](#) "http://lovdata.no/lov/1961-05-12-2/%C2%A711" § 11 heter det at ved gjengivelse «må kilden alltid angis slik som god skikk tilsier»²⁴. Og i [HYPERLINK](#) "http://lovdata.no/lov/1961-05-12-2/%C2%A744" § 44 heter det at kilden skal oppgis når du gjengir en pressemelding fra nyhetsbyrå, avis, tidsskrift eller kringkasting «slik som god presseskikk krever».²⁵

Faktaopplysninger kan gjengis uten at det kommer i konflikt med den juridiske opphavsretten. Men også her er det god presseskikk å gjengi kilden for faktaopplysningene.

Å kreditere kilden er god skikk overfor den som har framskaffet opplysninger. Minst like viktig er det at man synliggjør kildene overfor lesere, lyttere og seere. Journalistikken blir mer transparent og etterprøvable. Kvaliteten og troverdigheten øker ved at flere kilder oppgis. Dette er i tråd med hovedregelen i Vær Varsom-plakatens punkt 3.1: « Kilden for informasjon skal som hovedregel identifiseres, med mindre det kommer i konflikt med kildevernet eller hensynet til tredjeperson.»

Hva er et plagiat?

Plagiat defineres som å ettergjøre andres verk på en utilbørlig måte og utgi dette som sitt eget. Plagiat er ikke et rettslig begrep og blir ikke brukt i åndsverkloven. Det har heller ingen plass i Vær Varsom-plakaten.²⁶

NJ-advokat Ina Nyrud skrev følgende i august 2015:

Sommerens plagiatdebatt viser med all tydelighet at det å utgi noen annens journalistiske arbeid som sitt eget, er fusk. Mediebransjen higer etter troverdighet og kvalitet. Men journalister har jo rett til å sitere eller gjengi annet journalistisk innhold uten å innhente samtykke fra rettighetshaver, så lenge man oppgir kilden. Så hvor går den rettslige grensen?

²³ Loven er senere revidert og denne formuleringen står i dag i paragraf 29

²⁴ Idag paragraf 25

²⁵ Denne formuleringen ble fjernet fra loven under revisjonen i 2018. Det heter i proposisjonen: "Ved oppheving av bestemmelsen vil bruk av vernet materiale på området reguleres av den alminnelige sitatregelen i § 29".

²⁶ <https://www.nored.no/Redaktoernyheter/Sitater-og-kreditering-en-oppklaring>

Nyrud viser til at dette er regulert i åndsverkloven § 22 om sitatretten.²⁷ Her heter det: «*Det er tillatt å sitere fra et offentliggjort verk i samsvar med god skikk og i den utstrekning formålet betinger.*». Hun skriver:

Ut over at det ligger en begrensning allerede i ordet «sitere», og at det derfor i hovedsak kun er deler av et verk som kan gjengis, sier ordlyden lite om hvordan man skal gjennomføre avveiningen mellom vernet av ytringsfriheten på den ene siden, og krenkelse av opphavsretten på den andre.

Nyrud påpeker videre at bestemmelsen «henviser imidlertid til en etisk standard». Det innebærer at bruken av åndsverket må være «lojalt». For å unngå en rettsbehandling, «kan den enkelte journalist stille følgende kontrollspørsmål: Hva er redelig journalistikk i denne saken»?

Svaret vil se ulikt ut innenfor forskjellige områder. Men generelt heter det seg at løsrevne sitater er tillatt, når det ikke truer opphavsmannens økonomiske eller ideelle interesser. Og hovedregelen er at det kun er adgang til omfattende gjengivelse av et verk, når det er kort og formålet betinger at det siteres i sin helhet.

Norsk Journalistlag (NJ) har gjennom årene bistått en rekke journalister i stofftyverisaker, senest i en sak i Forlikrådet i Oslo rett før sommeren. Her vant NJ en sak på vegne av en dansk journalist, som fant 8 av i alt 12 avsnitt av sin kronikk om EUs innvandringspolitikk gjengitt på Human Right Service (HRS) sine nettsider. Til tross for at han var korrekt kreditert, ble han tilkjent erstatning og oppreisning.²⁸

5.2.2 *Fengselspodden vs. BodøNU 2023*

Sitatretten er fortsatt en rettslig og profesjonsetisk uavklart gråsoner, noe som tydelig illustreres av rettssaken som to journaliststudenter ved Nord Universitet har reist mot nettavisen *BodøNU*. Saken dreier seg om hvorvidt nettavisas bruk av innholdet i journaliststudentenes *Fengselspodden* er i strid med opphavsrettslovgivningen.

²⁷ Loven er senere revidert og denne formuleringen står i dag i paragraf 29.

²⁸ <https://www.journalisten.no/sitatrett-plagiat-opphavsrett/plagiat-eller-sitatrett/309399>

I 2023 refererte *BodøNU* fra *Fengselspodden* på en måte som studentene mente var brudd på deres opphavsrett. Studentene fikk etter hvert Norsk Journalistlag som partshjelper, mens Norsk Redaktørforening gikk inn på *BodøNU* sin side.

Saken gikk først for Oslo tingrett, og i første instans fikk studentene medhold. Borgarting lagmannsrett kom i juli 2024 til den motsatte konklusjonen og viste i dommen særlig til hva den mente er ordinær bransjepraksis, igjen med henvisning til at Lov om opphavsrett gir anledning til å sitere fra offentliggjort verk så lenge det skjer i tråd med «god skikk». Retten pekte på at bransjenormer normalt veier tungt når «god skikk» skal defineres og viser til Rognstad som sier at «om det ikke kan settes likhetstegn mellom slike normer og lovens krav om at sitatet skal være i samsvar med god skikk, er det all grunn til å tillegge de etiske normene stor betydning ved fastleggingen av innholdet i god skikk-standarden» (Rognstad 2019:317).

Selve saken i *Fengselspodden* var et intervju med en mann som sonet en lengre fengselsdom for brannstiftelse og det nye i saken var at den dømte Bodømannens «snakket ut» om det som hadde skjedd.

Det var enighet mellom partene om at det er anledning til å sitere fra podcasten, som var offentliggjort, så lenge opphaveren krediteres.

Blant de omstridte spørsmålene var om sitatene var godt nok merket, om de kunne misforstås som *BodøNUs* eget journalistiske arbeid og om det var sitert for mye, slik at ikke bare sitatene men også rammen/helhetsframstillingen var kopiert:

Lagmannsretten bemerker at podcasten «som sådan» ikke er et åndsverk etter åndsverkloven § 2 andre ledd. De delene/elementene av innholdet som har verkshøyde, omfattes av opphavsretten, og av de elementene/delene har ankemotpartene opphavsrett til det de selv har skapt. Opphavsretten verner ikke ideer og informasjon – bare form.

Intervjuobjektets ytringer er ikke vernet. Bodø Nus gjengivelse av det «Mads» forutsetningsvis skal ha uttalt i intervjuopptaket, er ikke kopi av ankemotpartenes åndsverk. Avisen har heller ikke kopiert hele eller vesentlige deler av intervjuet. De rent faktiske opplysningene om brannen og det «Mads» ble dømt for, dommen mv., er heller ikke vernet. Dette er også opplysninger som Bodø Nu hadde skrevet om en rekke ganger tidligere, noe det er vist til i artikkelen. Teksten vil da kunne bli lett gjenkjennelig, uten at det i seg selv innebærer en krenkelse av opphavsretten. Lagmannsretten er heller ikke enig med ankemotpartene i at det fremstår som om Bodø Nu selv har intervjuet «Mads».

Det er bare en svært liten del av podkasten som er gjengitt eller sitert i artikkelen. Deler av artikkelen er ikke fra podkasten, men gjengivelse av opplysninger Bodø Nu selv har publisert tidligere. Podkasten i transkribert form var på ca. 10 000 tegn (1900 ord), og hele artikkelen var ca. 3 800 tegn (520 ord).²⁹

Lagmannsretten la som vi ser vekt på at bare *deler av Fengselspodden* var sitert og på at denne formen for sitering av andre mediers nyheter er ordinær bransjepraksis.

Retten la videre til grunn at *Fengselspodden* var kreditert i tråd med god skikk der det kom fram at sitatene var hentet fra denne. Retten la også vekt på at *BodøNU* hadde skrevet en rekke saker om brannen slik at selve innpakningen/fortellerstemmen kunne anses som avisas eget verk, mens sitatene – som var nyheten – var brukt i tråd med «god skikk».

Lagmannsretten kanner ut fra bevisførselen «ikke se at det er tale om sitering som ikke er i tråd med det som må anses som etablert praksis og god skikk».

Studentene og NJ hevdet på sin side at siteringen var mye mer omfattende enn normal praksis og at oppbygningen og formen også var kopiert.

Det avgjørende for Lagmannsretten synes altså å være at studentenes podcast (ikke studentene selv) var navngitt og at omfanget av sitering var akseptabelt. Hvor grensa for avskrift går, er ikke tallfestet, snarere tvert imot. Det blir regnet som et skjønnsspørsmål i det enkelte tilfellet. Saka er utvilsomt i grenseland.

Ankefristen er ikke utløpt, og dommen er i skrivende stund ikke rettskraftig. Men saken illustrerer at det når det gjelder siteringspraksis fins det en gråsonerområde der bransjen, i dette tilfellet de to viktigste profesjonsorganisasjonene Norsk Redaktørforening og Norsk Journalistlag, er helt uenige om hvordan reglene er og bør være.

5.3 Sitering og kreditering - iNyheter

Vi har først analysert 32 tilfeldig utvalgte artikler i *iNyheter* kvalitativt for å se om kildebruken og siteringen er i tråd med alminnelig journalistisk bransjepraksis.

I de 32 kvalitativt analyserte artiklene finner vi at 12 av dem inneholder siteringer som kan være i strid med bransjenormer. I samtlige 12 artikler har en av redaksjonsmedlemmene

²⁹ <https://www.journalisten.no/files/2024/07/15/Dom%20LR%20Bod%C3%B8%20Nu.pdf>

oppgitt byline, men innholdet er i all hovedsak sitater. Kildebruk og kreditering er svært varierende. Vi kan systematisere problemene slik:

5.3.1 Mangel på kreditering av iNyheters kilde:

Har stått i flammer siden sovjeterne tente på for over 50 år siden.³⁰

I denne artikkelen er *iNyheters* kilde, Wikipedia,³¹ i stor grad ordrett kopiert, men ikke kreditert i det hele tatt.

Tilnærmet ren avskrift er i tabellen markert med gult, lett omskriving med grønt. Egen tekst er markert blå.

iNyheter	Wikipedia
<p>«Porten til helvete» er et naturgassfelt i Turkmenistan som har stått i uavbrutt brann i flere tiår.</p> <p>Krateret i Derveze har en diameter på 70 meter, og er omtrent 20 meter dypt.</p> <p>Brannen ernærer seg på store naturgassforekomster som strømmer opp fra under bakken. Man kan kjenne lukten av svovel i et stort område rundt krateret.</p> <p>Krateret ligger i Karakum-ørkenen, nær byen Derveze i Turkmenistan.</p> <p>Gassreservene i området er blant de største i verden.</p> <p>Feltet ble funnet av sovjetiske ingeniører i 1971, som mente det var store oljeforekomster i området. Da de begynte å bore for å finne ut hvor mye gass der var, kollapset bakken under boreriggen. Det var</p>	<p>Krateret i Derveze er et naturgassfelt i Derveze (alt. Derweze, Darvaze, «port») i Ahal-provinsen i Turkmenistan.</p> <p>Krateret er kjent for å ha stått i brann uavbrutt siden sovjetiske petrokjemiingeniører satte fyr på det i 1971. Brannen får næring fra store naturgassforekomster i området. Svovellukten kan kjennes i et stort område rundt krateret.</p> <p>Feltet ligger nær byen Derveze sentralt i Karakum-ørkenen, ca. 260 km nord for Ashgabat. Gassreservene er blant de største i verden. Krateret har en diam. på 70 m, og er ca. 20 m dypt.^[2] Innbyggerne i området ga krateret navnet «Porten til Helvete», med referanse til de vedvarende flammene og den kokende sølen.</p> <p>Feltet ble funnet av sovjetiske ingeniører i 1971, som mente det var store oljeforekomster i området. Det ble satt opp</p>

³⁰ <https://inyheter.no/31/05/2023/har-statt-i-flammer-siden-sovjeterne-tente-pa-for-over-50-ar-siden/>

³¹ https://no.wikipedia.org/wiki/Krateret_i_Derveze

da det ble dannet et krater som kontinuerlig lekker gass.

Ingen omkom da riggen kollapset, men det ble vurdert at de store mengdene metan som ble frigjort fra krateret kunne være til skade for miljø og mennesker i området.

For å forhindre ytterligere utslipp av giftige gasser fra krateret, bestemte ingeniørene seg for å sette fyr på gassen.

De mente det ville være tryggere enn å hente opp gassen fra undergrunnen. Opprinnelig trodde de at gassen ville brenne ut i løpet av noen uker, men den har altså fortsatt å brenne uavbrutt i over 50 år.

Innbyggerne i området kaller krateret «Porten til Helvete», på grunn av de vedvarende flammene og den kokende sølen.

I en episode av TV-serien *Die Trying*, kan man se George Kourounis stige ned i krateret for å hente ut prøver som inneholdt ekstremofile mikroorganismer.

Dette er en samlebetegnelse for diverse organismer som tåler eller trives i ekstreme miljøer.

Det flammende krateret har i nyere tid blitt en turistattraksjon.

Regionen ble også erklært som et naturreservat i 2013. En ørkenvei uten skilting leder ut til krateret, og det er satt opp store telt i området. I 2018 ble gasskrateret brukt som et overnattingssted til bilrallyløpet «Amul-Hazar».

en borerigg, og boring ble iverksatt for å bestemme mengden tilgjengelige gassreserver. Man begynte å lagre gassen, men grunnen under boreriggen og den tilhørende leiren ga etter, og forsvant i et stort krater. Ingen omkom.

Som følge av dette ble det frigjort store mengder [metan](#) til skade for miljø og mennesker i området.

For å forhindre ytterligere utslipp av giftige gasser fra hulrommet i krateret ble det bestemt å sette fyr på gassen. Tanken var at dette ville være tryggere enn å hente opp gassen fra undergrunnen. Man tenkte da at gassen ville brenne ut i løpet av noen uker, men har fortsatt å brenne uavbrutt i mer enn fire tiår.

Krateret var tema i en episode av TV-serien *Die Trying* under tittelen *Crater of Fire*, (sendt 16. juli 2014 på National Geographic Channel). George Kourounis ble den første til å stige ned i krateret, og hentet prøver av bunnen som inneholdt [ekstremofile mikroorganismer](#).

Ekstremofile organismer er en samlebetegnelse for diverse [organismer](#) (vanligvis mikroskopiske) som tåler og/eller trives i ekstreme miljøer.

<p>Turkemenistan er ikke ansett som en populær turistdestinasjon for utlendinger. Landet tar kun imot noen få tusen turister årlig. De fleste av disse kommer fra Iran. Det skal imidlertid være mulig for nordmenn å reise dit og se det brennende krateret om man så ønsker.</p>	
--	--

Dette er - med noen mindre språklige endringer og omredigeringer - avskrift av Wikipedia, men leksikonet er ikke kreditert.

5.3.2 Ordrett avskrift med kreditering

Som vi har vist over, krediterer *iNyheter* i all hovedsak sine skriftlige kilder. Men ofte er siteringen omfattende og krediteringen mer beskjeden. I de 32 artiklene finner vi mange eksempler på svært mye mer eller mindre *ordrett* avskrift av en skriftlig kilde som er oppgitt, ofte langt ned i artikkelen.

Europeerne var like mørke som afrikanere inntil nylig ³²

Dette skjer f.eks, i *iNyheters* artikkel *Europeerne var like mørke som afrikanere inntil nylig* som er oversatt avskrift av *Science News* ³³ som krediteres en gang, i slutten av fjerde avsnitt.

iNyheter	Science News
<p>Et nytt blikk på «Ismannen» Ötzi's DNA avslører nye aner og andre overraskelser Ötzi var skallet, mørkhudet og hadde ikke forfedre fra den pontisk-kaspiske steppen.</p> <p>I 2012 lagde forskere et fullstendig bilde av Ötzi's DNA. Den antydde at den frosne mumien som ble funnet å smelte ut av en isbre i de tyrolske alpene hadde forfedre fra den pontis-kaspiske steppen. Men noe</p>	<p>DNA reveals new ancestry and other surprises Ötzi was balding, dark-skinned and didn't have ancestors from the Caspian steppe [...]</p> <p>In 2012, scientists compiled a complete picture of Ötzi's genome; it suggested that the frozen mummy found melting out of a glacier in the Tyrolean Alps had ancestors from the Caspian steppe (<i>SN</i>: 2/28/12). But something didn't add up.</p>

³² <https://inyheter.no/11/11/2023/europeere-var-like-morke-som-afrikanere-inntil-nylig/>

³³ (<https://www.sciencenews.org/article/new-otzi-iceman-dna-ancestry-genome>)

stemte ikke med den analysen, har senere undersøkelser funnet ut.

Den pontisk-kaspiske sletten referer til utvandringen i bronsealderen av et indoeuropeisk krigerfolk som hadde temmet hesten, drev kvegdrift og lagde bronsesverd. Genetiske analyser viser at en betydelig andel (over 50 prosent) av den nåværende europeiske befolkningen har direkte mannlige aner fra denne «invasjonen».

Ismannen Ötzi er omtrent 5300 år gammel. Andre mennesker med steppeforfedre dukket ikke opp i den genetiske oversikten i Sentral-Europa før for rundt 4900 år siden. Ötzi «er for gammel til å ha den typen aner,» sier arkeogenetiker Johannes Krause ved Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology i Leipzig, Tyskland til [Science News](#). Mumien «var alltid en anomali.»

Krause og kollegene har satt sammen en ny genetisk instruksjonsbok for ismannen. Det gamle genomet var sterkt forurenset med moderne menneskers DNA, rapporterer forskerne 16. august i *Cell Genomics*. Den nye analysen avslører at «steppeforfedre er helt borte.»

Men ismannen har fortsatt rariteter. Omtrent 90 prosent av Ötzis genetiske arv kommer fra neolittiske bønder, en uvanlig høy mengde sammenlignet med andre bronsealderfunn, sier Krause.

Ismannens nye genom avslører også at han hadde mannlig skallethet og mye mørkere hud enn kunstneriske representasjoner antyder. Gener som gir lyse hudtoner ble ikke utbredt før for 4000 til 3000 år siden da tidlige bønder begynte å spise plantebaserte dietter og ikke fikk så mye vitamin D fra

The Iceman is about 5,300 years old. Other people with steppe ancestry didn't appear in the genetic record of central Europe until about 4,900 years ago. Ötzi «is too old to have that type of ancestry,» says archaeogeneticist Johannes Krause of the Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology in Leipzig, Germany. The mummy «was always an outlier.»

Krause and colleagues put together a new genetic instruction book for the Iceman. The old genome was [heavily contaminated](#) with modern people's DNA, the researchers report August 16 in *Cell Genomics*. The new analysis reveals that «the steppe ancestry is completely gone.»

But the Iceman still has oddities. About 90 percent of Ötzi's genetic heritage comes from Neolithic farmers, an unusually high amount compared with other Copper Age remains, Krause says.

The Iceman's new genome also reveals he had male-pattern baldness and much darker skin than artistic representations suggest. Genes conferring light skin tones didn't become prevalent until 4,000 to 3,000 years ago when early farmers started eating plant-based diets and didn't get as much vitamin

<p>fisk og kjøtt som jegere og samlere gjorde, sier Krause.</p> <p>Som Ötzi og andre eldgamle menneskers DNA illustrerer, tok det tusenvis av år før de genetiske endringene i hudfargen ble vanlig i Europa.</p> <p>«Folk som levde i Europa for mellom 40 000 år siden og 8000 år siden var like mørke som folk i Afrika, noe som gir mye mening fordi [Afrika er] der menneskene kom fra,» sier han. «Vi har alltid sett for oss at [europeere] ble lys i huden mye raskere. Men nå ser det ut til at dette faktisk skjedde ganske sent i menneskets historie.»</p>	<p>D from fish and meat as hunter-gathers did, Krause says.</p> <p>As Ötzi and other ancient people's DNA illustrate, the skin color genetic changes took thousands of years to become commonplace in Europe.</p> <p>»People that lived in Europe between 40,000 years ago and 8,000 years ago were as dark as people in Africa, which makes a lot of sense because [Africa is] where humans came from,» he says. «We have always imagined that [Europeans] became light-skinned much faster. But now it seems that this happened actually quite late in human history.</p>
--	---

Ambassadens ansatte i Sudan har ikke fått hjelp til evakuering³⁴

Også denne artikkelen er i all hovedsak avskrift av et annet, i dette tilfellet norsk nyhetsmedium, NRK,³⁵ med flere krediteringer I tabellen under er tilnærmet ordrett avskrift gullet, mens de grønne avnittene inneholder noe mer omskriving.

iNyheter	NRK
<p>Ambassadens sjåfør var avgjørende under evakueringen av den krigsherjede byen Khartoum i Sudan forrige helg. Nå sitter han og familien fast i byen.</p> <p>Emb Nasreldin er ansatt som sjåfør av Utenriksdepartementet. Nasreldin ville gi hans kone, deres tre sønner og moren en trygg vei ut av Khartoum. Det å bistå kollegene på den norske ambassaden til å</p>	<p>Han var avgjørende under evakueringa av den norske ambassadøren. Selv sitter ambassadens sjåfør med familie fast i krigsherjede Khartoum</p> <p>Da ansatte ved den norske ambassaden ble reddet ut fra Sudan forrige helg, var det med god hjelp fra den lokale sjåføren til ambassaden.</p>

³⁴ <https://inyheter.no/01/05/2023/ambassadens-ansatte-i-sudan-har-ikke-fatt-hjelp-til-evakuering/>

³⁵ <https://www.nrk.no/urix/lokale-ambassadeansatte-sitter-fast-i-sudan-1.16392449>

evakuere, håpte han ville skape en slik mulighet.

– Da ambassaden ble evakuert, spurte ambassadøren meg om jeg ønsket å forlate Khartoum med ham. Jeg svarte at jeg ikke kunne reise uten familien min, forteller Nasreldin til NRK.

– Jeg forsikret ham at jeg ville bli til jeg hadde hjulpet ham med å evakuere, forteller han.

– Men jeg var ganske sikker på at den norske ambassaden ikke kom til å forlate meg i den situasjonen, sier Nasreldin med skuffelse.

Utenriksdepartementet er forelagt spørsmål fra NRK om hva som har blitt gjort for de 15 lokalt ansatte til nå. De svarer at de ikke kan si noe om hvordan de forsøker å hjelpe dem, av hensyn til deres egen sikkerhet.

Nasreldin befinner seg fortsatt i hovedstaden sammen med kona, deres tre sønner og moren.

Situasjonen for de sivile i hovedstaden er livsfarlig. Sykehusene er i kriseberedskap. Alt av butikker, bakeri og banker er stengt. NRK skriver at verdens matvareprogram (WFP) [stanset virksomheten](#) etter at tre ansatte ble drept.

– Jeg har ingen penger, for det er ingen banker her med mulighet for å ta ut kontanter. Jeg har ingen bil lenger og vi har bare nok mat for en uke. Når vi har elektrisitet har vi tilgang på vann, sier Nasreldin til NRK.

Mulig å reise til sjøs

Det finnes noen muligheter for evakuering om Nasreldin og familien hans klarer å komme seg ut av hovedstaden.

Mange norske statsborgere har tatt fly fra Wadi Seidna flyplass utenfor Khartoum de siste ukene. UD forventer at flytrafikken fra denne flyplassen vil stanse.

Andre norske statsborgere har reist via sjøtransport til Jeddah i Saudi-Arabia. USA

– Jeg forsikret ham at jeg ville bli til jeg hadde hjulpet ham med å evakuere, sier Emb Nasreldin til NRK.

Nasreldin ville gi hans kone, deres tre sønner og moren en trygg vei ut av Khartoum, sier han.

Sudan grenser mot Egypt i nord, Eritrea i øst, Etiopia, Sør-Sudan og Den sentralafrikanske republikk i sør, Tsjad i vest og Libya i nordvest.

Det å bistå kollegene på den norske ambassaden til å evakuere, håpte han ville skape en slik mulighet.

– Da ambassaden ble evakuert, spurte ambassadøren meg om jeg ønsket å forlate Khartoum med ham. Jeg svarte at jeg ikke kunne reise uten familien min.

– Men jeg var ganske sikker på at den norske ambassaden ikke kom til å forlate meg i den situasjonen, sier Nasreldin med en skuffelse.

Utenriksdepartementet og ambassadør Endre Stiansen er forelagt spørsmål om hva som har blitt gjort for de totalt 15 lokalt ansatte til nå. De er også gjort kjent med Nasreldins utspill.

Av hensyn til ansattes sikkerhet kan de ikke si noe om hvordan de forsøker å hjelpe dem lokalt, skriver kommunikasjonsavdelingen i UD til NRK.

Trenger hjelp

Når NRK snakker med ham, befinner Nasreldin seg fortsatt en plass i hovedstaden sammen med kona, deres tre sønner og moren.

‘Situasjonen for de sivile i hovedstaden er livsfarlig.

Kaoset som kom med konflikten, var ikke Nasreldin forberedt på:

Sykehusene er i kriseberedskap, men alt av butikker, bakeri og banker er stengt.

har satt opp konvoier med busser fra Khartoum til havnebyen Port Sudan, og Saudi-Arabia har lagt til rette for transport med ferge videre til Jeddah.

Forventer hjelp

Nasreldin sier til NRK at han håper Norge kan bistå med evakuering for hans familie.

– Min beskjed er at den norske regjeringen må hjelpe folk som har bistått nordmennene på ambassaden. Vi fortjener, særlig nå når det er en konflikt, å bli behandlet som de andre ansatte på ambassaden, sier han.

– Situasjonen nå er at jo lenger vi venter, jo mindre sjanse har vi.

Verdens matvareprogram (WFP) [stanset virksomheten](#) etter at tre av dens ansatte ble drept.

– Jeg har ingen penger, for det er ingen banker her med mulighet for å ta ut kontanter. Jeg har ingen bil lenger og vi har bare nok mat for en uke. Når vi har elektrisitet har vi tilgang på vann, sier Nasreldin.

Familien må bort derifra. Men hvor kan de dra?

Sikkerhet

Fra 15. april har det vært blodige kamper i Sudan. Verst er det i og rundt hovedstaden Khartoum.

Og her møter de sivile sin første utfordring: Mangel på humanitære korridorer.

[Slaget om Sudan](#) står mellom General Abdel Fattah al-Burhan, de facto-leder av Sudan og landets regulære hær, og RSF-sjef general Mohamed Hamdan Dagalo – bedre kjent som Hemedti.

Generalenes garantier om midlertidige våpenhviler og humanitære korridorer ut av Khartoum, har vist seg å være ganske upålitelige.

Mange av byens innbyggerne gjemmer seg i byen, mens kampfly og -helikoptre raser over bygningene og mens det kjempes i gatene.

Sjøveien

Skulle Nasreldin og familien hans komme seg ut av hovedstaden, finnes det noen muligheter.

Den siste to ukene har mange norske borgere reist ut av Sudan med fly fra Wadi Seidna flyplass utenfor Khartoum.

Til NRK sier UD at de på bakgrunn av innhentet informasjon, forventer stans i flytrafikken fra Wadi Seidna.

Andre norske borgere har tatt sjøveien til Jeddah i Saudi-Arabia: USA har satt opp konvoier med busser fra Khartoum til

	<p>havnebyen Port Sudan, og Saudi-Arabia har lagt til rette for transport med ferge videre til Jeddah.</p> <p>Nasreldin sier han håper de kommer seg over grensen fra Sudan til Saudi-Arabia, Eritrea eller Etiopia. Og han håper at Norge kan bistå.</p> <p>– Min beskjed er at den norske regjeringen må hjelpe folk som har bistått nordmennene på ambassaden. Vi fortjener, særlig nå når det er en konflikt, å bli behandlet som de andre ansatte på ambassaden, sier Nasreldin.</p> <p>– Situasjonen nå er at jo lenger vi venter, jo mindre sjanse har vi.</p> <p>15 lokalt ansatte</p> <p>Som Emb Nasreldin arbeidsgiver, er Utenriksdepartementet gjort kjent med situasjonen hans.</p> <p>NRK har også spurt om hva som har blitt gjort for de totalt 15 som var lokalt ansatte ved ambassaden i Khartoum, etter konflikten startet.</p> <p>Kommunikasjonsavdelingen i UD skriver at de har kontakt med de lokalt ansatte «så ofte som mulig».</p> <p>– Helt siden denne krisen startet for over to uker siden har vi arbeidet langs flere spor for å ivareta deres sikkerhet. Det arbeidet pågår fortsatt, men av hensyn til de ansattes sikkerhet kan vi ikke gi detaljer om hvor de er eller hvordan vi jobber for å bistå dem, skriver pressevakt Mathias Rongved i UD i en e-post.</p>
--	---

Som vi ser, er *iNyheters* artikkel tilnærmet kopi av første del av *NRKs*, både når det gjelder sitatene og journalistens fortellerstemme. Artikkelen i *iNyheter* er 416 ord, altså vesentlig mer enn det omfanget som *Se og Hør* ble domfelt for i Faksimilesaken³⁶ og mer enn det

³⁶ <https://www.nored.no/Dokumentarkiv/Domsarkiv/Dommer-etter-aar/Dommer-1999-og-foer/IJ-nr-1994-02-Faksimilesaken-fotograf-og-journalist-mot-Se-og-Hoer-Borgarting-lmrett-1996-06-19>

siteringsomfanget Borgarting Lagmannrett aksepterte i *BodøNU*-saken. NRK er kreditert flere ganger, men det er ikke lenke til kringkastingens sak. *iNyheter* siterer heller ikke alt som er med i NRKs oppslag.

Den samme omfattende avskrift finner vi i de følgende tre sakene:

Biden med flere pinlige feil³⁷

Hentet fra *Fox News*³⁸ og oversatt ord for ord. Fox News er kreditert i siste linje.

Foreslår å avvikle eksamen³⁹

Mye av saken er hentet ordrett fra *NRK*, delvis oversatt fra nynorsk til bokmål.⁴⁰ I de to siste avsnittene gjengir *iNyheter* fra et intervju med en egen kilde.

Den nye «miljøvennlige» bensinen kan skade motoren din⁴¹

Denne saken er i all hovedsak kopi av *VG*s artikkel om temaet.⁴² Det er gjort noen mindre, kosmetiske endringer i fortellerstemmen, men fakta og sitater i *iNyheters* artikkel er hentet fra *VG*. *VG* er kreditert flere ganger, så her er hovedspørsmålet om det er sitert for mye og om artikkelen er for lik den siterte.

5.3.3 Avskrift av andre medier der det siterte mediets kilder framstår som *iNyheters*

Putin-alliert truer Paludan: – Jeg kan ikke tilgi dette – du danske feiging⁴³

Innholdet i denne er direkte hentet fra dansk *TV2* sin nettside.⁴⁴ Et eksempel er dette avsnittet

iNyheter	TV2 Danmark
I det ene opptaket nevner Rasmus Paludan den tsjetsjenske lederen under brenningen, som har blitt delt igjen og igjen de siste dagene av russiske militære bloggere på Telegram.	En af optagelserne, hvor Rasmus Paludan nævner den tjetjenske leder under afbrændingen, er i løbet af de seneste døgn blevet delt igen og igen af russiske

³⁷ <https://inyheter.no/22/09/2023/biden-med-flere-pinlige-feil/>

³⁸ <https://www.foxnews.com/politics/biden-praises-wrong-group-speech-congressional-hispanic-caucus-gala>

³⁹ <https://inyheter.no/13/11/2023/foreslar-a-avvikle-eksamen/>

⁴⁰ <https://www.nrk.no/norge/kunnskapsministeren-far-rapport-om-nasjonale-prover-i-skulen-1.16635024>

⁴¹ <https://inyheter.no/03/07/2023/den-nye-miljovennlige-bensinen-kan-odelegge-motoren-din/>

⁴² https://www.vg.no/forbruker/bil-baat-og-motor/i/wAkgj4/ny-bensin-e10-dette-maa-du-sjekke-foer-du-fyller-bil-og-baat?ref_id=monitor

⁴³ <https://inyheter.no/31/01/2023/putin-alliert-truer-paludan-jeg-kan-ikke-tilgi-dette-du-danske-feiging/>

⁴⁴ <https://nyheder.tv2.dk/udland/2023-01-30-putins-kammerat-truer-rasmus-paludan-jeg-kan-ikke-tilgive-dette>

<p>Det har fått Ramzan Kadyrov selv til å reagere.</p> <p>– Den Allmektige er tålmodig og streng når han straffer. Så vit dette, du danske feiging, at du vil finne straffen du så nidkjært søker etter, skriver den tsjetsjenske lederen på sin konto på Telegram.</p> <p>Deretter knytter Ramzan Kadyrov Rasmus Paludans provokasjon til krigen i Ukraina.</p> <p>– Så lenge det er slike elendige rotløse individer i verden som brenner Koranen og sårer følelsene til en milliard av jordens innbyggere, vil vi ikke slutte å ødelegge satanistene i Ukraina, skrev Kadyrov.</p>	<p>militærbloggere på det sociale medie Telegram.</p> <p>Og nu har optagelserne så fået Ramzan Kadyrov selv til at reagere.</p> <p>- Den almægtige er tålmodig og streng, når han straffer. Så vid dette, din danske kujon, at du vil komme til at finde den straf, du så nidkært søger efter, skriver den tjetjenske leder på sin kanal på Telegram.</p> <p>Dernæst kæder Ramzan Kadyrov Rasmus Paludans provokation sammen med krigen i Ukraine.</p> <p>– Så længe at der findes sådanne elendige rodløse individer i verden, som brænder koranen og sårer følelserne hos en milliard af Jordens beboere, vil vi ikke stoppe med at destruere satanisterne i Ukraine, skriver Ramzan Kadyrov</p>
---	--

Vi finner - som vi ser - også her direkte, ordrett avskrift av store deler av *TV2* sin artikkel.⁴⁵ I tillegg er *iNyheters* oppslag formulert slik at det framstår som om *Telegram* er deres kilde. Men etter alt å dømme er det journalistiske arbeidet med å finne og oversette *Telegram*-meldinga gjort av dansk *TV2*.

5.3.4 Mye kopiering, men lite kreditering

Nå kuttes prisen på jordbær: – Venter 400 tonn i uka⁴⁶

Dette er en sak der all informasjon er hentet fra *Nettavisen*,⁴⁷ men krediteringen er mangelfull. *iNyheter* refererer til *Nettavisen*⁴⁸ bare når det gjelder ett av utsagnene fra en Bama-

⁴⁵ <https://nyheder.tv2.dk/udland/2023-01-30-putins-kammerat-truer-rasmus-paludan-jeg-kan-ikke-tilgive-dette>

⁴⁶ <https://inyheter.no/26/06/2023/na-kuttes-prisen-pa-jordbaer-venter-400-tonn-i-uka/>

⁴⁷ <https://www.nettavisen.no/okonomi/na-dumpes-prisen-pa-jordbar-tidenes-lengste-sesong/s/5-95-1185366>

⁴⁸ <https://www.nettavisen.no/okonomi/na-dumpes-prisen-pa-jordbar-tidenes-lengste-sesong/s/5-95-1185366>

representant. Men ikke når det gjelder butikkprisene som også er hentet derfra, men som kan framstå som resultat av *iNyheters* eget arbeid.

5.3.5 Utydelig kreditering

Støre med gladnyhet: – Vi sikrer et historisk løft⁴⁹

Denne (korte) artikkelen består av NTBs sak som igjen synes å være hentet fra Arbeiderpartiets pressemelding om nye, reduserte barnehagepriser. Den er i *iNyheter* stedfestet slik «Det opplyser regjeringen under en presentasjon av nyheten i St. Olavs barnehage i Sarpsborg tirsdag», men *iNyheter* har åpenbart ikke vært til stede selv om formuleringen gjerne kan tolkes slik. Det refereres deretter et sitat fra Tonje Brenna som er kreditert NTB og et sitat fra Jonas Gahr Støre uten kreditering (men som også finnes i NTB-saka). Det skal legges til at mange andre nyhetsmedier er preget av den samme kildeforvirringen i denne saka.

Flyalarm over hele Ukraina⁵⁰

Flere passasjer i denne meldinga er identiske med NTB-saker som ble sendt ut på morgenen 28. april 2023. Men NTB er ikke kreditert i *iNyheters* oppslag. Det kan imidlertid også se ut til at *iNyheter* har andre kilder enn NTB.

Nok en måling viser INP inne på Stortinget – rapper velgere fra FrP og Norgesdemokratene⁵¹

Utgangspunktet for saken er en meningsmåling og en artikkel fra *Vårt Land*⁵² som er kreditert. Men det brukes også momenter fra *Nettavisen*. Det gjengis sitater fra begge avisene ute at det gjøres tydelig hvor de kommer fra.

⁴⁹ <https://inyheter.no/05/09/2023/store-med-gladnyhet-vi-sikrer-et-historisk-loft/>

⁵⁰ <https://inyheter.no/28/04/2023/flyalarm-over-hele-ukraina/>

⁵¹ <https://inyheter.no/20/06/2023/nok-en-maling-viser-inp-inne-pa-stortinget-rapper-velgere-fra-frp-og-norgesdemokratene/>

⁵² <https://www.vl.no/nyheter/2023/06/20/stores-sommer-bonus-20-tallet-og-en-smell-for-hoyre/?R=cqPFSSGsfm&subscriberState=valid&action=loggedin>

5.3.6 Ordrett gjengivelse av pressemelding med redaksjonell byline

Tre av fire nordmenn mener det er for dyrt å bygge bolig⁵³

Denne er ordrett avskrift av en pressemelding fra et kommersielt foretak som er sendt ut via NTBs pressemeldingstjeneste. Pressemeldinger er normalt skrevet for å bli formidlet av andre (gjerne ordrett), men presseetisk kan dette betraktes som hva Gandy (1980) og Allern (1997) har omtalt som informasjonssubsidier og som i dag også omtales også som en form for innholdsmarkedsføring der «markedsføreren lager tekster og bilder som gis til journalistiske medier, hvor hensikten er at dette i mer eller mindre redigert form skal publiseres som en journalistisk artikkel selv om stoffet er laget av selgeren». Dermed blir «reklamen [...] til journalistikk».⁵⁴ En slik praksis kan komme i konflikt med Vær Varsom-plakatens krav om å skille mellom redaksjonelt innhold og reklame. Det bør nevnes at presentasjon av pressemeldinger som redaksjonelt stoff har vært nokså vanlig i norske nyhetsmedier, særlig på lokalt nivå.

5.4 Oppsummering

I 12 av de 32 artiklene i vårt kvalitative utvalg finner vi elementer av en praksis som i større eller mindre grad utfordrer «god skikk».

Vi har også kodet samtlige artikler i vårt utvalg på 120 artikler etter «mulig tvilsom praksis» og finner her at om lag en tredel av artiklene kan utfordre god bransjepraksis og etter alt å dømme også opphavsretten, særlig når det gjelder *omfanget* av ordrett avskrift av andre nyhetsmedier, både norske og internasjonale, i den enkelte artikkel.

Samlet sett finner vi mange tilfeller der *iNyheters* siterings- og krediteringspraksis synes å være i strid med «god skikk», også slik den tolkes i den siste dommen i Borgarting Lagmannsrett.

⁵³ <https://inyheter.no/18/10/2023/tre-av-fire-nordmenn-mener-det-er-for-dyrt-a-bygge-bolig/>

⁵⁴ Kristin Skare Orgeret i Store Norske Leksikon, <https://snl.no/innholdsmarkedsf%C3%B8ring>

6. Konklusjon

iNyheter har en publiseringsfrekvens som plasserer publikasjonen i midtsjiktet blant dagens støttemottakere. Publikasjonen inneholder nyheter, aktualitets- og debattstoff og har en tilstrekkelig sjangerspredning. Den dekker i all hovedsak demokratisk relevante og dagsaktuelle temaer. Artiklene er i all hovedsak dagsaktuelle og allment forståelige. *iNyheter* henvender seg altså til allmenheten i tråd med forskriften.

iNyheter har vesentlig færre egenproduserte saker enn alle medier som i dag mottar støtte. I vårt utvalg på 120 finner vi bare fire som har egne synlige muntlige kilder. Bare en artikkel har to eller flere slike. Det er tvilsomt om *iNyheter* når forskriftens minimumskrav på 480 egenproduserte per år. Antall «egenproduserte» artikler er avhengig av operasjonaliseringen av begrepet når det gjelder artikler med bare skriftlige kilder. Selv om vi tolker «egenproduksjon» på mest liberalt vis, nås ikke minimumstallet sikkert (dvs. utenfor feilmarginen). Legger vi et krav til «verkshøyde» til grunn for «egenproduksjon», er totalproduksjonen lavere enn kravet i forskriftens § 5 i).

Produksjonstilskudd forutsetter at arbeidet med publikasjonen følger bransjens ordinære profesjonsetiske minstestandarder. Det gjelder også siterings- og krediteringspraksis. Våre undersøkelser viser at *iNyheter* har et høyt antall artikler der omfanget av direkte avskrift og svak kreditering av andre medier etter alt å dømme er i strid med etablert bransjepraksis slik den er beskrevet av feltets organisasjoner og av domstolene.

Referanser

- Allern, Sigurd (2018). *Journalistikk og kildekritisk analyse*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Allern, Sigurd (1997): *Når kildene byr opp til dans*. Oslo: Pax forlag
- Bjerke, Paul og Halvorsen, Lars J. (2023). *Pressestøtten*. Stamsund: Orkana Akademisk
- Bjerke, P., Aker, T.K., Flo, I. og Halvorsen L.J. (2022). *Innholdsanalyse av Reset*. Utgivelsesåret 2021. Rapport 118/2022, Volda: Høgskulen i Volda.
- Brurås, S. (2020). *Etikk for journalister*. 6. utgave. Bergen: Fagbokforlaget
- Denscombe, M. (2017). *The good research guide - for small-scale social research projects*. London: McGraw Hill Education.
- Gandy, Jr., Oscar H. (1980). 'Information in health: Subsidized news?'. *Media, Culture & Society*. 2 (2): 101–115. [doi:10.1177/016344378000200201](https://doi.org/10.1177/016344378000200201). [S2CID 144767055](https://s2cid.com/144767055).
- Halvorsen L.J. og Bjerke, P. (2023). *Innholdsanalyse av Document*. Utgivelsesåret 2022. Rapport 122, Volda: Høgskulen i Volda.
- Halvorsen, L. J., Bjerke, P., & Aker, T. K. (2021). *Medieøkonomi, mediemangfold og mediestøtte*. Rapport 113/2021. Volda: Høgskulen i Volda
- Halvorsen, L. J., Bjerke, P., & Aker, T. K. (2023) *Innholdsanalyse av 12 riksdekkende nyhets- og aktualitetsmedier, utgivelsesåret 2022*. Rapport nr. 121. Volda: Høgskulen i Volda
- Hovlid, E. L. (2020) *Publiseringsregler for journalister*. Oslo: Gyldendal Akademisk
- NOU 1992:14 *Mål og midler i pressepolitikken*. Oslo: Kulturdepartementet
- NOU 2010:14 *Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte*. Oslo: Kulturdepartementet
- NOU 2017:7 *Det norske mediamangfoldet*. Oslo: Kulturdepartementet
- Rognstad, O.-A. (2019) *Opphavsrett*. Oslo: Universitetsforlaget
- Vestbø, A. (2012). I skvis mellom bok og avis. En gjennomgang av Norsk kulturråds forvaltningsoppgaver knyttet til periodiske publikasjoner. Notat. Oslo: Norsk kulturråd
- Wessel-Aas, J. (2015). *Jus og sosiale medier*. Oslo: Kommuneforlaget

Østby, H., Helland K., Knapskog K., Larsen, L. O. og Moe, H. (2013). Metodebok for mediefag – 4 utgave. Bergen: Fagbokforlaget.